

**КОМІСІЯ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

*61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77
e-mail: commissionofacademicintegrity@nlu.edu.ua*

**РІШЕННЯ № 5/2022
від 05 серпня 2022 року**

Комісія з академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі за текстом — відповідно «Комісія» та «Університет») у складі:

Смородинського Віктора Семеновича — голови Комісії,

Клімової Валерії Валеріївни — секретаря Комісії,

членів комісії:

Бойчука Дмитра Сергійовича,

Вовка Дмитра Олександровича,

Дмитрик Ольги Олександрівни,

Ковтуненко Олександри Андріївни,

Лук'янова Дмитра Васильовича,

Перкової Аліни Олексіївни,

Пономаренка Юрія Анатолійовича,

розглянувши у форматі відеоконференції (відповідно до п.4.2 Положення про Комісію) виявлений у порядку моніторингу факт можливого порушення науково-педагогічним працівником вимог Кодексу академічної доброчесності Університету,

ВСТАНОВИЛА:

28.07.2022 р. у порядку моніторингу Комісією було виявлено факт можливого порушення вимог Кодексу академічної доброчесності Університету науково-педагогічним працівником Університету — доценткою кафедри права Європейського Союзу ОСОБА 1. У телеграм каналах «NLU.Live» та «Труха Харьков» розміщено відеозапис частини заняття зі студентами Міжнародно-правового факультету, на якому викладачка ОСОБА 1 висловлюється стосовно символіки полку «Азов», порівнює символіку полку «Азов» з символікою Третього рейху (ОСОБА 1: *«...Алёна, я задам вам только один единственный вопрос: скажите мне, пожалуйста, а символика “Азова” она никак не связана с немецкой символикой времен Третьего Рейха?»*); студентка: *«Вы знаете, символика, я в символике “Азова” не видела ничего такого, связанного с символикой Третьего Рейха»*; ОСОБА 1: *«Ну, значит, вы плохо смотрели...»*; студент: *«Вы знаете, мне кажется, здесь даже неуместно сравнение азовцев с нацистами, с немцами, потому что, как минимум, азовцы защищали свою землю, на своей территории, они ни на кого не нападали»*; ОСОБА 1: *«Ну, давайте мы подождем с вами, когда в этом будут разбираться квалифицированные люди. У которых будут или не будут какие-то доказательства. В любом деле, вот я ж опять-таки рассказываю вам о процессе, на котором были представлены реальные доказательства того, что по четырём направлениям (если вы меня внимательно слушали). Мне кажется, что беда современной молодежи заключается в том, что при отсутствии каких-то фундаментальных знаний, вы сразу бросаетесь делать какие-то выводы, понимаете? Вы сразу бросаетесь делать выводы. От чего я вас предостерегаю»*).

З метою об'єктивної та неупередженої перевірки фактів, Комісія на своєму засіданні 29.07.2022 р. у форматі відеоконференції (протокол № 10) доручила секретареві Комісії:

1) звернутися до декана та деканату Міжнародно-правового факультету за допомогою у встановленні номеру групи студентів, які були зображені на відео;

2) запросити на своє наступне засідання 02.08.2022 р. студентів групи, що обізнані в цій ситуації, — для надання пояснень, підтвердження, уточнення чи заперечення фактів, що зображені на відео;

3) надіслати ОСОБА 1 публікації у телеграм каналі та відео й запропонувати їй надати Комісії свої письмові пояснення.

Публікації з телеграм каналів та відео були надіслані ОСОБА 1 29.07.2022 р. на її офіційну університетську електронну пошту та за двома номерами її телефонів у Вайбер. Проте ОСОБА 1 на жодне звернення Комісії не відповіла, пояснень не надала.

На запит Комісії деканат Міжнародно-правового факультету надав інформацію щодо номеру групи студентів, заняття якої було знято на відео.

На своєму засіданні 02.08.2022 р. у форматі відеоконференції Комісія заслухала пояснення трьох студентів групи 07мп-з-21-01: Гори Максима Віталійовича, Горової Вікторії Володимирівни, Шевченко Анастасії Володимирівни, які підтвердили факти, які зображені на відео, відповіли на запитання членів Комісії. Студенти також надали додаткову інформацію щодо висловлювань викладачки ОСОБА 1, що не були зображені на відео, а саме:

Гора М. В.: «По поводу фактов, которые вы попросили сказать, также был спор по поводу территории Украины и нацизма в Украине, нацизма и национализма. После моей просьбы объяснить, где в Украине нацизм и национализм, преподаватель ушел в восемь веков назад. И конкретного ответа на вопрос мы не услышали. Всю пару мы слушали, что было восемь веков назад. Помимо “Азовстали”, виноваты в нацизме в принципе все, он и так существует в Украине — это то, что мы слушали. Лично меня эта ситуация очень задела, мне было просто неприятно это слушать. И преподаватель просто не тормозил, невозможно было

остановить этот поток мыслей. (...) Звучало только национализм и нацизм. Но конкретно она отметила нацизм в Украине. И стала давать предпосылки начиная с XIII века, но до Новейшей истории мы так и не дошли, чтобы понять, где у нас нацизм. (...) Помимо “Азовстали”, в разговоре была тема в целом нацизма в Украине, были обговорены предпосылки войны с её точки зрения. То есть, “Россию к войне подводила Америка, то есть весь мир, но не Россия”, и так далее»;

Горова В. В.: «Це було висловлення на рахунок Одеського порту: “Україні надали усі можливості експортувати зерно, але Україна чогось це не робить, Росія ні в чому не винна”. Також говорилося про Маріуполь, Донбас, що це взагалі історичні російські території. Коли Максим згадав, що він з Херсону, вона сказала: “Максим, у ваших генах можуть бути якісь проблеми, тому що в Херсоні дуже багато євреїв”. Це є не дуже зрозумілим для нас. І вже, як Максим зазначав, що “Росію давно вже нацьковувало ЄС, і тому це вимушена дія”».

ОСОБА 1 до засідання у форматі відеоконференції 02.08.2022 р. не підключилась.

У зв'язку з тим, що під час засідання 02.08.2022 р. були виявлені нові фактичні обставини (висловлювання ОСОБА 1, які не були зафіксовані на відео), Комісія доручила секретареві направити ОСОБА 1 витяг з протоколу № 11 від 02.08.2022 р. та запросити її на наступне засідання 05.08.2022 р. Витяг з протоколу та запрошення були надіслані ОСОБА 1 03.08.2022 р. на її офіційну університетську електронну пошту. Проте вона на лист Комісії не відповіла, пояснень не надала.

Комісія також направила листа завідувачу кафедри права Європейського Союзу І. В. Яковюку на його офіційну університетську пошту з таким переліком питань: «1) Чи знаєте Ви, де зараз знаходиться ОСОБА 1?; 2) Чи виходила ОСОБА 1 з кафедрою на зв'язок після 28.07.2022 р.?; 3) Чи можете Ви описати її поведінку зараз, чи змінилась

поведінка після виставлення новин у ЗМІ (після 28.07.2022)?». Комісія отримала від І. В. Яковюка відповідь такого змісту:

«Відповідно до порушених Вами питань у листі від 04 серпня 2022 року повідомляю.

1. Місце перебування доцента ОСОБА 1 станом на сьогодні мені не відомо. Останній раз ми спілкувалися з нею 29 червня 2022 р.

2. Доцент ОСОБА 1 перебуває у відпустці, як і решта членів кафедри. Про її спілкування з членами кафедри після 28 липня 2022 р. мені не відомо. Наскільки чув від сторонніх осіб, її телефон після 28 липня 2022 р. був відключений.

3. Дати оцінку поведінки доцента ОСОБА 1 після 28 липня 2022 р. не можу, оскільки не спілкувався з нею в означений період».

ОСОБА 1 до засідання у форматі відеоконференції 05.08.2022 р. не підключилась.

Встановивши вищевикладені факти, Комісія при ухваленні рішення керувалася нормами та принципами, визначеними такими документами:

- Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 р. (зі змінами), зокрема ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності» та ст. 54 «Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу» цього Закону;

- Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (зі змінами), зокрема ст. 58 «Обов'язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників» цього Закону;

- Статутом Університету, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 701 від 02.07.2015 р., зокрема розділом 6 «Права й обов'язки науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших працівників, а також осіб, які навчаються в Університеті» цього Статуту;

- Кодексом академічної доброчесності Університету, затвердженим рішенням вченої ради Університету, протокол № 1 від 31.08.2018 р., та

введеним у дію наказом ректора № 204 від 31.08.2018 р. (зі змінами, затвердженими рішенням вченої ради Університету, протокол № 5 від 23.12.2021 р., та введеними в дію наказом ректора № 353 від 24.12.2021 р.);

- Положенням про Комісію, затвердженим рішенням вченої ради Університету, протокол № 5 від 23.12.2021 р., та введеним у дію наказом ректора № 353 від 24.12.2021 р.;

- Типовою посадовою інструкцією доцента кафедри Університету, затвердженою наказом ректора № 48 від 09.02.2018 р., зокрема п. 2.7 «Обов'язки доцента»;

- Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Університету, введеним у дію наказом ректора від 02.06. 2020 р. № 96.

Так, відповідно до частини першої ст. 6 Закону України «Про освіту» засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є, зокрема, виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій. Відповідно до частини другої ст. 54 цього Закону науково-педагогічні працівники, з-поміж іншого, зобов'язані: дотримуватися педагогічної етики; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу; настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства; додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки.

Відповідно до ст. 58 Закону України «Про вищу освіту» науково-педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані дотримуватися норм педагогічної етики, моралі; дотримуватися статуту закладу вищої освіти, законів, інших нормативно-правових актів.

Відповідно до п/п. 1, 2 п. 6.3 Статуту Університету члени трудового колективу зобов'язані виконувати вимоги законодавства, цього Статуту, Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету, накази та розпорядження ректора і керівників структурних підрозділів, рішення вченої ради; дбати про піднесення авторитету Університету Відповідно до підп. 5 п. 6.3 Статуту члени трудового колективу зобов'язані дотримуватися Кодексу академічної доброчесності, поважати гідність та інтереси учасників освітнього процесу.

Відповідно до п. 3.2.1 Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету науково-педагогічні працівники повинні дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які працюють і навчаються в Університеті, випускників Університету.

Згідно з Розділом 3 Колективного договору між ректором і профспілковим комітетом первинної профспілкової організації Університету на 2021-2025 роки члени трудового колективу Університету зобов'язуються: належним чином виконувати трудові обов'язки, передбачені законодавством про працю, Колективним договором і посадовими інструкціями (п. 3.1); дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету. (п. 3.2); дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, академічної доброчесності, поважати гідність здобувачів вищої освіти, прищеплювати їм любов до України, виховувати в душі патріотизму й поваги до Конституції і законів України, підтримувати авторитет і престиж Університету, не допускати дій, що завдають йому шкоди (п. 3.13).

Відповідно до Типової посадової інструкції доцента кафедри Університету на доцента поширюються положення законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», законодавства України про працю, інших нормативно-правових актів, що регулюють права й обов'язки доцента під час виконання ним своїх трудових обов'язків, Статуту Університету, Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету, Положення про кафедру, Колективного договору Університету, цієї Інструкції (п. 1.6). Доцент

зобов'язаний, зокрема: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема, правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства (п. 2.7); формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності захищати суверенітет і територіальну цілісність України (п. 2.9); дотримуватися встановленого режиму роботи й дисципліни праці (п. 2.25). Доцент несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків (п. 5.1); порушення Правил внутрішнього трудового розпорядку Університету (п. 5.6); недотримання вимог локальних актів Університету (п. 5.8).

Відповідно до п. 1.1 Кодексу академічної доброчесності Університету цей Кодекс визначає цінності, якими керуються учасники університетської спільноти, і встановлює етичні норми відносин в академічному середовищі. Відповідно до п. 1.5 цього Кодексу академічна етика — сукупність морально-етичних норм, правил і принципів, у тому числі правил педагогічної етики, академічної доброчесності й ділового етикету, які регулюють міжособистісні відносини учасників освітнього процесу закладів вищої освіти; діловий етикет — порядок взаємодії і поведінки працівників Університету та учасників освітнього процесу Університету під час спільної діяльності. Місія Університету полягає у формуванні високої культури поведінки учасників освітнього процесу та інших своїх працівників шляхом проведення освітньої та науково-дослідницької діяльності на рівні найвищих професійних і етичних стандартів (абз. 1 розділу II Кодексу). Толерантність і повага до людської гідності є одним із основних принципів спілкування в університетському середовищі (п. 2.3.2 Кодексу). Члени університетської спільноти, реалізуючи принципи етичної поведінки, створюють не лише особисту репутацію, але й стандарти професійної доброчесності й позитивного іміджу Університету (п. 2.4.1 Кодексу). Кожен член університетської спільноти використовує ввічливу мову спілкування, особливо в публічних виступах (включаючи інтернет-видання, ведення

блогів, пости, коментарі тощо) (п. 2.4.3 Кодексу). Члени університетської спільноти поважають гідність один одного (п. 2.5.5 Кодексу), повинні використовувати ресурси Університету, робочий час працівників, обладнання, послуги та фінансування виключно для виконання місії й завдань Університету (п. 2.6.3 Кодексу). Відповідно до п. 2.4.2, 2.5.2 цього Кодексу члени університетської спільноти при проведенні своєї діяльності повинні враховувати потреби держави й суспільства, бути соціально відповідальними, зобов'язані прагнути до правдивих знань, поширювати свій досвід і отримані знання.

Стратегічним планом розвитку Університету на 2018-2024 роки передбачено: розвиток напрямів організації соціально-виховної роботи, зокрема, воєнно-патріотичного виховання, з використанням кращих прикладів участі наших студентів, співробітників та випускників в АТО та волонтерській діяльності; активізація спільної роботи вченої ради Університету, ректорату, деканатів, кафедр з органами студентського самоврядування з таких питань, як: організація патріотичного й морального виховання студентської молоді тощо.

Комісія поважає й беззаперечно підтримує право викладачів на академічну свободу й вільне висловлення своїх думок. Право науково-педагогічного працівника на академічну свободу гарантоване, зокрема, п. 1 частини першої ст. 57 Закону України «Про вищу освіту» та частиною першою ст. 54 Закону України «Про освіту», відповідно до якої науково-педагогічні працівники мають право на академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі. Відповідно до п. 3 частини першої ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» «академічна свобода — самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і

творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом». У п.п. 2.5.1, 2.5.4 Кодексу академічної доброчесності Університету закріплено, що Університет у своїй діяльності втілює принцип свободи вираження поглядів на навчання, дослідження та думки; члени університетської спільноти сприяють свободі вираження поглядів. Крім того, п. 2.5.1 Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Університету, введеного в дію наказом ректора від 02.06.2020 р. № 96, передбачає, що політика забезпечення якості вищої освіти спрямована, з-поміж іншого, на підтримання академічної свободи.

Проте, на переконання Комісії, науково-педагогічні працівники, реалізуючи своє право на академічну свободу та вільне висловлення своїх думок, у жодному разі не повинні нехтувати вимогами академічної доброчесності, професійної етики в частині обов'язку своїми настановами та особистим прикладом утверджувати в університетській спільноті повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема патріотизму, доводити до здобувачів вищої освіти офіційну позицію Університету щодо повномасштабної агресії Російської Федерації проти України та Українського народу (цю позицію Комісії було викладено у рішенні № 2/2022 від 26.04.2022 р.).

Комісія неодноразово наголошувала, що в умовах нинішньої визвольної війни України проти російської агресії абсолютно неприпустимими є будь-які прояви підтримки членами університетської спільноти агресивної, загарбницької, людиноненависницької, нацистської за своєю сутністю політики Російської Федерації щодо України, виправдання, визнання правомірною чи заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої ще в 2014 році, між іншого шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього громадянського конфлікту, виправдання, визнання правомірною чи заперечення тимчасової окупації частини території України, глорифікацію

осіб, які здійснювали та продовжують здійснювати збройну агресію Російської Федерації проти України, розпочату у 2014 році, представників збройних формувань Російської Федерації, іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи та структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, і представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, та інші подібні дії. Комісія звертає особливу на підвищений рівень небезпечності вчинення подібних діянь науково-педагогічними працівниками Університету, які покликані бути для здобувачів освіти зразком доброчесності, патріотизму, людяності, справедливості, розумності, сумлінності, інших найкращих людських якостей.

Позиція Комісії з цих актуальних і болісних для всіх членів університетської спільноти питань є послідовною та незмінною (див. рішення Комісії № 2 від 26.04.2022 р., № 3 від 03.05.2022 р., № 4 від 29.06.2022 р.).

Комісія також наголошує на неприпустимості в університетському спілкуванні антисемітських висловлювань та інших виявів нетолерантності за етнічною ознакою, вважає їх грубим порушенням Кодексу академічної доброчесності Університету, посяганням на цінності, якими керуються учасники університетської спільноти, нехтуванням основними принципами спілкування в університетському середовищі, найважливішим з яких є толерантність і повага до людської гідності — правової цінності, що є фундаментом прав людини. Комісія кваліфікує вияви антисемітизму в сучасному цивілізованому університетському середовищі як грубе порушення вимог академічної доброчесності, яке руйнує не лише особисту репутацію порушника, а й позитивний імідж Університету.

Відповідно до п. 1.2 Положення про Комісію з академічної доброчесності Університету Комісія є незалежним колегіальним органом, що створюється з метою забезпечення дотримання науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, аспірантами та докторантами академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог як фундаментальних стандартів університетського життя. Відповідно до п. 1.4 цього Положення діяльність Комісії та її членів має відповідати принципам верховенства права, зокрема законності, визначеності та пропорційності. Відповідно до п. 3.1 цього Положення до повноважень Комісії належить, зокрема: виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, особами, яким Університетом присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, аспірантами та докторантами (п. 3.1.1 Положення); перевірка заяв, повідомлень та іншої інформації щодо фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, особами, яким Університетом присуджено ступінь вищої освіти та присвоєно відповідну кваліфікацію, аспірантами та докторантами (п. 3.1.2 Положення); надання ректорові та вченій раді Університету висновків (рекомендацій) щодо застосування академічної та дисциплінарної відповідальності до порушників академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.8 Положення); звернення до ректора, проректорів, вченої ради, керівників структурних підрозділів та інших посадових осіб Університету щодо здійснення заходів з дотримання академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, аспірантами та докторантами, припинення порушень цих вимог та запобігання таким порушенням (п. 3.1.9 Положення); сприяння формуванню у науково-педагогічних працівників Університету, здобувачів вищої освіти, аспірантів та докторантів нульової толерантності до порушень академічної

доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.10 Положення); проведення серед членів університетської спільноти інформаційно-роз'яснювальних заходів з дотримання академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог (п. 3.1.12 Положення).

Відповідно до п. 5.9 цього Положення у разі виявлення факту порушення вимог професійної етики науково-педагогічним працівником Комісія може рекомендувати ректорові Університету: оголосити особі догану; звільнити особу з посади. Відповідно до п. 5.10 цього Положення за наслідками розгляду заяв Комісія може надавати ректорові Університету та вченій раді Університету й інші рекомендації, що не суперечать закону та їхній компетенції.

Комісія вважає факт грубого порушення ОСОБА 1 вимог професійної етики, Кодексу академічної доброчесності Університету доведеним поза розумним сумнівом і таким, що вимагає належної реакції відповідно до законодавства про вищу освіту й трудового законодавства.

На підставі викладеного, керуючись нормами та принципами, визначеними Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статутом та Кодексом академічної доброчесності Університету, пунктом 5.9 Положення про Комісію,

Комісія

ВИРІШИЛА:

Рекомендувати ректорові Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого звільнити з посади доцентку кафедри права Європейського Союзу ОСОБА 1 за порушення вимог професійної етики, передбачених Кодексом академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Рішення ухвалене на засіданні Комісії 05.08.2022 р. одностайно (Протокол № 12 від 05.08.2022 р.). Повний текст рішення виготовлено 08.08.2022 р.

Відповідно до пункту 5.5 Положення про Комісію рішення Комісії має рекомендаційний характер і подається ректорові Університету для ухвалення ним остаточного рішення в межах його компетенції.

Голова Комісії

Віктор СМОРОДИНСЬКИЙ